

Disputationes Theologicae

Quatuor Tomis distinctæ: Quibus Univerſa Theologia Scholastica Clare,
Breviter & accuratè explicatur

De Deo, Et De Angelis

Martinon, Jean

Burdegalae, 1644

Sect. 6. Refutantur aliæ instantiæ eiusdem auctoris contra decretum
concurrenti.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73898)

exhibere. Sed hoc argumentum saepius repetitur contra concursus identificatum, supra solum esse num. 42.

SECTIO VI.

Refutantur alia instantia eiusdem Authoris contra decretum concurrenti.

54.
Decretum
concurrenti
non est
absolutum.

Suar.

Lessius.

55.

Contra alteram partem responsi à nobis dati sect. 4. num. 43. id est, contra id quod diximus, decretum Dei de concurrenti non esse absolutum, opponit Author ille parte 2. cap. 12. num. 2. aliquos ex assertoribus scientiæ mediæ docere oppositum: et atque Theophilum Raynaudum, Didacum Ruis, Suarez, & Lessium. Sed quos postremos non fideliter citat: quippe qui disertè contrarium docent: Suar. quidem in Opuscul. lib. I. de absoluta scientiâ futurorum contingentium cap. 6. & prolegom. 2. de grat. cap. 8. num. 15. Lessius verò, in Opusculo de grat. cap. 4. Neque hoc contradicit Suar. (vt male Author ille sibi imaginatur) cum faceret necessarium esse, quod Deus velit in particulari concurrere hic & tunc, ad hunc aut illum actum, & non tantum ad actus voluntatis confusè & indifferenter. Hoc enim intelligit de voluntate non omnino absoluta, sed aliquo modo conditionata, & subjiciente, seu potius accommodante potentiam concurrenti naturali dominio voluntatis circa suam operationem, vt paulò ante exposuimus n. 42.

Non etiam sibi contradicit Less. cum ait Deum certissime præscire ad quam actionem voluntas sit se determinatura, si concursus suum in eius potestate posuerit: eò quod talis præscientia est necessaria ad rationem perfectæ providentiæ, quæ postulat vt Deus, quavis hypothesi facta, præsciat quid sit euenturum. Neque enim propterea necessaria est illa præscientia vt Deus prudenter decernat absoluto decreto concurrere aut non concurrere, quemadmodum ille Recensior opinatur: sed est Deo necessaria ad decretum illud, quod supra diximus, aliquo modo conditionatum: id est, ad prudenter subjiciendam, siue potius applicandam habilitatè potentiam concurrenti voluntati creatæ, ad operationes quas prævidetur esse elicitura, si Deus velit cooperari. Itaque hæc prima obiectio peccat in duobus. Primò, in eo quod quibusdam assertoribus scientiæ mediæ imponit. Secundo, quia tanquam incommodum nobis opponit, quod aliqui ex illis aliter senserint. Quid enim nobis id obesse potest, dummodò melius sentientes sequamur? Addo licet aliqui eorum decernerent absolutum concurrenti admittent, (vt de Ruis & Raynaudo non diffitemur) sed non nisi fundatur in vñ scientiæ mediæ, non inde sequeretur quod intendit Aduersarius, euersum iri scilicet

liberum arbitrium creatæ voluntatis, per antecedentem necessitatem operandi illi impossitam independentem ab eius consensu & operatione, vt ostendimus alibi disputando de prædefinitionibus actuum liberorum, tom. 2. disp. 8. sect. 7. Nos verò sicut prædefinitiones illas rejicimus, ita decretum absolutum concurrenti non admittimus, contendimusque sufficere conditionatum.

At, inquit, licet Authores, quibuscum res nobis cautius sibi locuti videntur, negant huiusmodi decretum absolutum: facile tamen contradictionis & inconstantia arguuntur. Nam plerique eorum, dum nihil sibi ab isto decreto absoluto Dei metuunt, neque vllam inde consequentiam sibi contrariam ab aduersariis esse trahendam cogitant, passim illud admittunt: vt auctores paulo ante nominati. Alij verò qui illud negant, parum coherentè, suis principijs philosophantur. Nam quomodo scientia conditionata possit esse utilis ad providentiæ diuinæ nobiscum operaturæ perfectionem, si non est utilis ad dirigendam diuinam voluntatem, in formando absoluto decreto concurrenti ad non concurrendi? Quorum hæc tenus assertores scientiæ mediæ tam anxie, & itaque animi contentione ac diligentia scrutati sunt, quidnam illud esse possit, ad quod Deus attendens cognoscat & decernat exhibendum sibi nunquam esse concursus, & in certa specie & indiuiduo concursus seu actionis, potius quam ante vel post, & potius quam in vlla alia specie vel indiuiduo? Quorum alij ad ipsam determinationem creatæ voluntatis, & alij ad alia resurrerunt, nisi vt voluntas diuina per præscientiam illam directa, & iam ad vnum determinata, non in incertum ac temerè concursus suum iaculetur: sed potius in scopum infallibili certitudine præuisum certo & effecti decreto collimet? Hæc ille.

Quæ meo iudicio leuissima sunt ad contradictionem & inconstantiam tam doctis viris, deque Theologia tam bene meritis impingendam tantâ confidentiâ. Nam vt Theophilum & Didacum Ruis contradictionis & inconstantia argueret, illiusque inconstantia, quam illis & plerisque alijs scientiæ mediæ assertoribus tribuit: debet ostendere ipsos alio loco negasse decretum illud, quod locis ab eo citatis admittunt. At hoc neque conatur facere, neque potest. Vt item eadem via iure tribueret Suari, & Lessio, debet ostendere eos alicubi admisisse, virtualiter saltem & implicite, decretum illud absolutum, quod alibi disertè negant locis ab eodem Authore & à nobis paulò ante citatis. At hoc dum facere conatur, non assequitur intentum, vt antea ostendimus. Neque sunt meliora quæ nunc addit, vt probet eos parum coherentè philosophari negando decretum absolutum. Facile enim responderetur ad primum, scientiam conditionatam esse vtilem ad providentiæ diuinæ nobiscum operaturæ perfectionem:

quia Deum dirigit ut videat, num conueniens sit potentiam suam habitualiter astringere voluntati create, ad concurrendum in his & illis circumstantiis, in quibus prauideatur operaturam esse si ipse velit concurrere: & ut id non decernat cæco modo. Itemque ut in executione concurrat suo tempore, ut illius decreti conditionati, quo ab æterno statuit concurrere, cum voluntate creata tali tempore, si voler, & quia voler operari. Hæc enim præcisatæ dirigit executionem.

38. Obiectum illius scientiæ.

Ad secundum, Dico obiectum illius scientiæ mediæ esse hanc ueritatem conditionatam, quod voluntas creata sit in his circumstantiis operatura talem speciem actus, si Deus habitualiter suam potentiam ad concurrendum illi adiungat & sit operatura hunc actum in indiuiduo, si Deus ad hunc numero actum concursum suum concomitantem direxerit. Cuius obiecti præcisatæ sufficit, ut Deus formet decretum conditionatum, quale ante descripsimus, tendens in hunc speciem & numero actum per voluntatem creatam voluerit in tali specie operari, & aliquod eius indiuiduum posse.

39. Secunda instantia.

Opponit secundo ibidem num. 3. Sicut prius ratione, imò & prius duratione, quam Deus produxerit hunc mundum; venerunt ipsi in mentem omnes mundi possibili: ipse autem nunquam produxisset istum ad extra, si potentia exequens applicata fuisset ad operandum per voluntatem duraxat indifferentem & disunctiuam, *uolo creare hunc mundum, vel illum alium*: sed oportuit eam applicari proximè per voluntatem determinatam & absolutam, *uolo creare mundum istum, & non alium*: ita prius ratione & duratione, quam Deus producat mecum hunc actum amoris, apparuerunt in conspectu Dei omnes actus liberi, possibili a me produci hoc instanti, cum Dei concursu: sed nullum unquam de facto produceret, si potentia illius exequens applicata solum fuisset per voluntatem disunctiuam & indifferentem, *uolo producere vel actum amoris, vel actum odij, vel aliquem alium*. Igitur necesse fuit illam applicari per uolitionem absolutam ac determinatam, *uolo producere hunc actum*, si verum est actum amoris, quem produco; necessario identificari cum diuino concursu.

60. Quomodo decretum conditionatum Deo sufficiat.

Respondeo longè disparem esse rationem huius decreti, *uolo creare hunc mundum, vel illum alium*; & istius, quod proponimus, *uolo producere vel actum amoris, vel actum odij, vel aliquem alium*, ad quem creata voluntas se determinabit, & potentiam meam, ad concurrendum sibi adiunctam habitualiter, applicabit: & si velit istum operari, sicut prauideo esse uolituram, modo non negem concursum, uolo ad illum concurrere. Prius decretum nihil habet à quo determinetur, ideoque manet semper suspensum & inefficax. Secus autem secundum. Quare ut Deus concurrat ad actum

amoris v. g. conditionatè præuisum, non eget alia uolitione absoluta & determinata: siue actus amoris producendus identificetur necessario cum diuino concursu, ut male Author iste supponit nos asserere, siue non.

61. Tertia instantia.

Opponit tertio ibidem: impossibile est Deum manere suspensum, aut negatiuè se habere circa aliquod obiectum: sed debet habere positiuum decretum circa quodcunque obiectum, ut Theologi sententur communiter. Ergo quando aliquis actus possibilis à me produci, re ipsa tamen non producit, Deus necessario habet decretum positiuum non concurrendi proximè ad illum actum, seu quod idem est non producendi illum. Ergo per istud decretum potentia exequens quasi retrahitur aut impeditur ab illo actu producendo, qui iam ex tunc determinatus est ad nunquam essendum: & ridiculum apparet fingere, quod adhuc non obstante illo decreto non producendi aliquem actum, Deus per voluntatem indifferentem & disunctiuam producendi vel illum vel alium actum, offerat & tentus sit exhibere plures ac varios concursus identificados: scilicet unum pro actu, qui uerè futurus est, & alium pro eoque ipsa positiuè statuit se non produciturum, & qui non est amplius indifferens ad aliquod essendum aut non essendum, sed positiuo Dei decreto determinatus ad non essendum.

62. Resp. ad 61.

Respondeo, Transcat antecedens, de quo alibi disputauimus, ostendimusque non esse uiquequaq; verum: eosque qui tam uindictaliter id asserunt, fingere in Deo plurima decreta inuicilia & frivola, cæca infinita obiecta conditionata. Dico ad Consequens, decretum Dei positiuum esse duplex: unum absolutum, alterum conditionatum; & circa actus liberos creata voluntatis qui non erunt uideo quia ipsa liberè abstinebit ab illis eliciendis; Deum antecesserit ad illam omissionem habere tantummodo decretum positiuum conditionatum, ut illi actus non sint, si creata libertas non uelit eos operari. Non autem, ut ait ille Author, positiuum decretum determinas actus illos ad non essendum. Illa enim determinatio relinquitur dominio creatae libertatis: quod ut exerceatur suo tempore, necessarium est libertatem creatam habere Deum paratum ad concurrendum aut non concurrendum, prout ipsa liberè uolet aut non uolet operari: vel etiam paratum ad cõcurrendum ad aliam speciem actus, si exerceat libertatem non modo contradictionis, ut vocant, sed etiam contradictionis seu specificationis. Hoc qui ridiculum esse asserit, eruditiorum lektorum risui seipsum exponit.

63. Quarta instantia.

Opponit quarto ibidem num. 4. Sicut admittunt omnes communiter in Decabolutam quandam voluntatem conferendi gloriam D. Petro, ortam ex præuisione finalis perseverantiæ D. Petri, & distinctam ratione seu virtualiter à uoluntate conditionata.

nata inefficaci & antecedente saluandi omnes, in qua Petrus & Iudas erant pares & aequales: ita etiam dari debet in Deo voluntas absoluta dandi mihi concursum ad actum quem nunc officio, legendi, exempli causa, distincta à voluntate conditionata: quam antecedenter habebat concurrendi mecum vel ad lectionem, vel ad ambulationem, aut ad alios actus quos liberè poteram eligere. Sicut enim illæ duæ voluntates ratione distinctæ respectu D. Petri, pertinent ad perfectam rationem prædestinationis eiusdem D. Petri: ita duæ istæ voluntates respectu meæ lectionis, pertinent ad compleram rationem prouidentia generalis, cui subesse debent omnes tametsi liberae & humanae actiones.

64. Respondeo primò, voluntatem illam absolutam dandi gloriam D. Petro, distinctam ratione in seipsa, à voluntate antecedente conditionata dandi gloriam eidem si bene mediis salutis vteretur, non esse necessariam: iungit enim quòd ponatur conditio, vt vi istius voluntatis detur gloria D. Petro, est impossibile vt non detur posita illa conditione. Dixi, distinctam ratione secundum se: quia non nego voluntatem illam conditionatam, consideratam vt talem, & vt suspensam, abstractamque à prauisione conditionis ponenda, vel ab illa iam posita, differre penes connotata, à seipsa spectata vt conjuncta tum eadem prauisione, & cum conditione iam posita in re, ac in prauisione: ratione cuius dicitur transire in absolutam, id est, nunc Deum non minus obligare, atque si ab initio absoluta fuisset: quia iam ponitur quidquid ad contrahendam obligationem perfectam necessarium erat: Tametsi propterea non varietur in seipsa. Cùmque dicunt Theologi voluntatem illam, conditionatam tantum, & inefficacem ac suspensam antecedenter, id est, ante prauisionem operum, aut boni status finalis, fieri absolutam & efficacem consequenter, id est, post illam prauisionem, ac Deum iam velle absolute & efficaciter dare gloriam D. Petro, aliique quos videret mediis bene vtiis: non intelligunt, saltem omnes, Deum habere nouum actum voluntatis distinctum à priori circa idem obiectum: sed Deum iam habere id quod ex parte creaturae requirebat, vt obligaretur vi sua prima voluntatis, ad gloriam ei conferendam: ac propter hoc teneri conferre illi gloriam.

65. Quod si Theologi explicantes ordinem instantium rationis inter actus concurrentes ad totum negotium prædestinationis, aiunt Deum præcognitis seriebus rerum possibilibus, elegisse istam, & in ea voluisse prouehere creaturas intellectuales ad gloriam per alios media, demmodo illis vterentur: deinde præuidisse quàm essent futuri, & eo præuidisse decreuisse absolute & efficaciter saluare istos, & alios reicere à salute: Hoc faciunt, non quòd existiment esse

diuersos actus voluntatis, intrinsece & secundum se: sed vt facilius explicent ordinem prædestinationis per comparationem ad modum procedendi hominum, qui post voluntatem conditionatam, præuisa vel impleta conditione solent elicere alium actum voluntatis absolutum & efficacem circa obiectum antea volitum sub conditione. Sed ille nouus actus non est ponendus in Deo, quia est superfluus. Dico itaque Deum non habere quos actus voluntatis circa prædestinatos: alterum conditionatum, independentem à finali statu præuiso; & alterum absolutum, præuiso illo statu: sed eo ipso quòd finalis status bonus præuidetur absolute futurus, voluntatem conditionatam transire in absolutam, modo explicato disp. 11. num. 50. & disp. 20. num. 11.

66. Respondeo secundò, differentiam esse inter voluntatem absolutam saluandi aliquem præuiso bono eius statu finali, & voluntatem absolutam concurrendi cum causa secundæ libera. Prior enim, qui supponit actus liberos absolute futuros bene finientis, & prædestinati quia bene operaturus est, non obest eius libertati: Quia non ponit aliquid antecedens vsum libertatis, quo posito voluntas non possit non operari: sed consequenter tantum se habet, atque ac præscientia absoluta futurorum contingentium quæ non lædit libertatem, quia supponit & subsequitur actum liberum absolute futurum. At verò decretum absolutum concurrendi, non præsupposita saltem scientiæ conditionata, quam impugnat Aduersarius, præiudicaret libertati. Quia non supponeret actum esse libere futurum: sed esset aliquid antecedens omnino illius futuritionem, & vsum voluntatis, tam conditionatæ, quam absolute futurum, quo antecedenter posito voluntas non posset non operari: adeoque non esset libera. Quare licet Deus haberet aliud decretum absolutum saluandi prædestinatos, ratione post voluntatem conditionatam eos saluandi si bene operentur: non sequeretur habere pariter decretum absolutum concurrendi, quale impugnat Aduersarius: & non posset vnum asseri sine altero, coherentem loquendo. Similiter est differentia inter voluntatem conditionatam saluandi aliquem si bene operetur, & vitam bene finiat: & inter voluntatem conditionatam concurrendi cum libertate creata si velit operari. Quia prior voluntas est vt aliquo ponendo post conditionem impletam: estque de conditione quæ necessarium præire debet, vt voluntas transeat in absolutam. At verò posterior est de conditione tantum concomitante: nihilque aliud est, quàm accommodatio quasi habitualis potentia diuina ad libertatem creatam, vt vteretur si volet, & cum volet. Ac quemadmodum quando dicitur voluntas operatura si velit, non significatur conditio præuisa, quasi voluntas debeat prius velle, quàm elicere actum quo liberè vult: sed tantum significatur dominium volun-

talibus in actum suum, quem pro libito exercet. Ita eam dicitur Deum esse concursurum si libertas creata voluerit, non significatur aliud, quam talis accommodatio causae primae cum secunda, ut in secunda potestate sit vii vel non vii Dei concursu, & dominari suo actui.

67. *Quinta instantia.*
Opponit quintò: sequeretur Deum eodem modo se habere, quantum est ex parte voluntatis suae, cum omnibus hominibus, siue operentur, siue non operentur. Cum enim sint omnes pares & aequales in illa priori voluntate conditionata & indifferente, sanè ut ex illa paritate & aequalitate fiat aliqua separatio inter eum qui operatur vnum actum, & alium qui non operatur similem, sed oppositum, aliquid superuenire debet in illis hominibus, quo prauiſo Deus statuat absoluto & efficaci decreto cum vno concurrere ad vnum actum, & cum alio ad oppositum. Nam si nihil superuenierit, Deus eodem modo se habebit erga vtrumque, quantum est ex parte voluntatis suae, & per consequens vterque eodem modo operabitur: quia non potest esse variatio in operatione, quin Dei voluntas aliter quoque se habeat, circa vnum, quam circa alium.

68. Respondeo. Dato & non concessio, quòd Deus eodem modo se habeat antecesser, quantum est ex parte voluntatis suae, cum omnibus hominibus, siue operentur, siue non operentur, siueque omnes pares & aequales in illa priori voluntate conditionata & indifferente: nego debere superuenire in illis hominibus aliquid prauiſum liberarum operationi, quo prauiſo Deus statuat absoluto & efficaci decreto concurrere cum vno ad vnum actum, & cum alio ad oppositum. Sufficit enim Deum per scientiam mediam praescire vnum illorum eliciturum esse talem actum, si ipse suum concursum non negauerit, & alium esse eliciturum oppositum: & hoc praescire conditionaliter, Deum velle adiungere habitualiter vtriusque voluntati suam potentiam ad concurrendum, quando & quomodo volent operari, positi in illis circumstantiis, in quibus prauidetur esse operaturi, si Deus non desit officio causae primae. Hoc enim posito ipsi met ponunt inter se ipsos inaequalitatem, seu differentiam, & operantur diuersimodè quia volunt: faciuntque ut Dei voluntas antecesser aequalis & indifferens circa vtrumque, concomitanter se habeat diuersimodè, & aliter cum vno, quam cum alio operetur.

69. *Sexta instantia.*
Opponit sextò: Deus prauiſa cooperatione voluntatis humanae, se habet positiuè erga illum actum, qui reuerà futurus est. Ergo vel in illo instanti rationis vult illum efficaciter & absolute: & hoc est, quod intendimus. Vel vult illum ineffaciter & conditionatè, sicut in primo instante volebat, & non aliter: at hoc dici non potest, quia sicut ex illa priori voluntate sola nullus ef-

fectus poterat sequi immediate: ita neque ex ista sequeretur. Nā & ipsi aduersarij expressè fatentur voluntatem ineffacem & conditionatam concurrere, ut sic, & quamdiu talis est, nihil ponere ad extra, quia scilicet per eam non decernitur certus concursus: & sicut in illa voluntate antecedente & conditionata, Deus non tantum volebat vnum actum, sed omnes qui possibiles erant ut per voluntatem creatam fierent, non collectivè sed diuisivè, id est, vnum ex illis, vel alium: ita etiam nunc adhuc vellet illos omnes. Et tamen certum est Deum nolle in hoc instante nisi vnum, scilicet illum qui reuerà futurus est. Adde quòd sicut illa voluntas conditionem includebat: ita & haec includeret eandem vel aliam: & sic nunquam intelligeretur purificata & impleta conditio, quod est absurdum. Igitur diuersitas illa obiectorum sufficit, ut ratione distinguamus vnam voluntatem ab alia: & priorem quidem vocemus ineffacem & conditionatam: posteriorem verò absolutam & efficacem, praesertim cum actus immanentes non possint modò extendi, modò restringi ad plura aut pauciora obiecta.

70. *Respondeo.*
Respondeo Deum prauiſa cooperatione voluntatis humanae, non aliter velle intrinsecè actum illum, quam in priori signo rationis volebat: sed tantum esse differentiam penes connotatum ex: inscum prauiſionis, & obiecti ipsius, ex cuius suppositione voluntas illa consideratur iam ut cooperatura ad actum illum, ad quem Deus prauidet fore, ut ipsa se determinet, si non desit ei concursus, quem Deus statuit non denegare. Quamuis autem ex illa priori voluntate sola non possit sequi immediate effectus, aut potius vsus concurrere; solà, inquam, id est, non posita conditione cui adigatur: scilicet tamen si illa ponitur. Nā ut operetur, nihil aliud requiritur, & si conditio ponitur, non potest non operari. Ac verum, quidem est voluntatem ineffacem & conditionatam concurrere, ut sic praesertim sumptam, & quamdiu non purificatur conditio, non operari. Nō, ut Auctor iste imaginatur, quia per illam non decernitur certus concursus: nam decernitur conditionatè ille ipse concursus qui suo tempore exhibebitur: sed quia non ponitur conditio, quam voluntas illa requirit ut operetur. Requirit inquam, non ut aliquid prauiſum & praerequisitum, sed ut aliquid simultaneum, & concomitans, sicut exposuimus num. 43. Quia tamen Deus conditionatè tantum decernit concursum illum, qui reipsa suo tempore exhibebitur, permittitque, libero dominio creature operari ut volat: falsum est Deum in instante rationis post prauiſam cooperationem voluntatis creatae, nolle nisi vnum actum, scilicet illum, qui reuerà futurus est: ita v, nō, neque paratus sit concurrere ad alium, si voluntas creata vellet aliter operari. Nam donec voluntas se liberè determinet, habet potentiam Dei habitualiter sibi adiunctam;

vi decreti diuini conditionati, ad concurrendum ad hunc aut illum actum, puta ad amorem vel odium, prout ipsa voluerit. Neque ex hoc sequitur voluntatem illam semper manere suspensam, & nunquam purificari & impleri conditionem, vt male obijcit aduersarius. Purificatur enim & impletur, quando voluntas creata se determinat ad hunc aut illum actum. Cūque decretum illud diuinum conditionatum habeat idem obiectum, siue cognitio impletur siue non, nempe concurrendi cum voluntate creata ad talem actum, si velit illum elicere; vel ad alium; si velit ad alium se determinare: non est quod propter diuersitatem obiectorum concipiamus Deum habere duo decreta ratione distincta: Vnum conditionatum, ante praesumptionem determinationis voluntatis creatae; & alterum absolutum, posita praesumptione.

SECTIO VII.

Resolvantur eiusdem Authoris obiectiones,
per effugium.

Reliqua quae eodem Author addit in fine eiusdem capituli duodecimi, manent ex dictis soluta. Capite vero decimo tertio impugnat id quod breuiter supra respondi- mus & fusius exponunt Lessus & Suar. ab Authore illo relati: videlicet hoc ipso quod voluntas diuina decreuit vt creata voluntas habeat concursus omnes paratos in actu primo ad singulas operationes, vt si ipsa hoc momento se ad hanc operationem determi- net, habeat hunc concursum: si ad illam, istum: si ad aliam, alium: & sic de ceteris: eo ipso, inquam, potentiam Dei ex vi huius decreti conditionati manere applica- tam & determinatam, veluti causam natu- ralem, ad quocumque illorum concursuum dan- dum quem quavis operatio requirit, si causa creata ad illum se determinauerit: atque ita causam creatam liberam habere in sua po- testate quamlibet illarum operationum, & quamlibet illorum concursuum, qui singulis operationibus est decretus ex hypothesi: si- cut habitus ita conueniens est voluntati, vt influens eius & concursus sit in potestate vo- luntatis. Deus enim eodem modo se accom- modat & coniungit voluntati creatae vt il- lus decreti conditionati. Ex quo sequitur non oportere vt causa creata prius aliquid agat, quo Deum excitet ad concurrendum: quia ipsam satis determinatus est. Vt aliis exemplis declarari potest. Hoc enim ipso quod potentia intellectiua producit intelle- ctionem, simul huiusmodi concurret species in- telligibilis: tamen intellectus nihil circa illam speciem agit. Hoc ipso quod voluntas cum habitu charitatis producit actum su- pernaturalem dilectionis; vel intellectus cum habitu fidei, actum fidei: eo ipso simul

influent habitus supernaturales charitatis & fidei. Simili modo cogitandum est quoniam potentiam veluti habitum quandam omni- bus rebus intimè insidentem & connexam, simul in omni operatione creatorum coo- perari. Et sicut causa vniuersalis, v.g. sol, à causa particulari determinatur ad produ- cendum lilium, potius quam rosam, absque eo quod causa particularis aliquid prauium operetur in sole, quo ipsum determinet vel excite ad concurrendum ad lilium, potius quam ad rosam: ita nec causa secunda pro- ducit aliquid prauium, quo Deum excitet aut determinet ad concurrendum potius tali concursu, quam alio. Et sicut vnus ho- mo potest alteri offerre auxilium suum in- differenter ad quocumque opus voluerit, quo posito, manet generali quodam modo expositus ad iuuandum alterum: ita Deus ex vi decreti illius conditionati manet generali quodam modo expositus, & paratus ad praes- tandum nobis concursuum illum quem nos- tra operatio requirit. Et sicut dum quis alteri rem aliquam sub conditione donat, eo ipso quod impletur conditio, res sit alte- rius: non modo absque nouo actu volunta- tis donantis, sed etiam absque eo quod do- nans conditionis impletionem aduertat: ita concursus Dei determinatur à voluntate creata, absque eo quod ad id requiratur aliud decretum absolutum, aut alia cog- nitio vel praesentia Dei, praeter scientiam mediam, qua nouit voluntatem esse tali- ter operaturam si ipse velit cum illa con- currere.

Contra hoc, inquam, obijcit primo, pre- ter voluntatem disunctiuam concurrendi sic aut aliter, requiri cognitionem qua Deus dirigatur ad discernendum absolute con- currere vno modo potius, quam opposito. Secundo, sicut potentia nostra progressiua non esset sufficienter applicata à volunta- te nostra ad ambulandum, per volitionem indifferentem & disunctiuam ambulandi ad dextram vel ad sinistram: sed oportet eam, priusquam ambulet, applicari per vo- luntatem determinatam deambulandi ad dextram: ita Dei potentiam non posse suffi- cienter applicari per voluntatem Dei dis- iunctiuam, sed oportere omnino ponere volun- tatem absolutam & determinatam concurre- ndi aliquo certo & determinato concursu. Tertio, diuinam omnipotentiam, prout ra- tione distinguitur à voluntate Dei, non esse formaliter liberam, sed debere applicari ad operandum per decretum & scientiam Dei practicam. Non potest autem applicari pro- ximè per voluntatem disunctiuam ad ope- randum aliquem actum singularem & de- terminatum: quia voluntas illa nihil aliud imperat aut decernit, nisi disiectiuè amo- rem vel odium: & nunquam determinatè amorem, nec determinatè odium.

Ad primum, Respondeo requiri quidem scientiam mediam, quae Deus nouit quomo- do voluntas sit operatura in talibus circum-

Per decre-
tum condi-
tionatum
potentia
Dei est
liberata
liberè
ad concurre-
ndum cum
creatura li-
bera, prout
ipsa volat.

Prima ob-
iectio

73.
Dicitur